

Bidboek cultuur in de stedelijke ontwikkeling

Beeldvormend beraad

9 september 2025

Introductie

Achtergrond en aanleiding

- Aanleiding:
 - Cultuur- en Erfgoedvisie 2025-2035
 - Motie '1 cultureel centrum'
- Almelo staat voor belangrijke ontwikkelingen:
 - cultuur wordt structureel onderdeel van stadsontwikkeling, identiteit en sociale cohesie;
 - Passend bij de ambitie van een aantrekkelijke stad in balans;
 - Huisvestingsvraagstukken van instellingen en veranderend publiek

Drie samenhangende opgaven

Cultuuropgave

- Inzicht in huidig aanbod: wat is er, voor wie, wat ontbreekt?
- Thema's: spreiding, bereikbaarheid, publieksoontwikkeling, profilering

Huisvestingsopgave

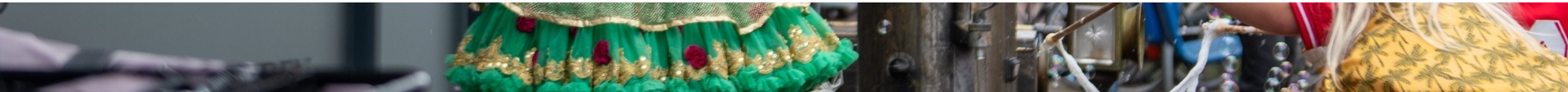
- Staat en toekomstbestendigheid van gebouwen
- Vragen over clustering, gedeeld gebruik, eigenaarschap

Stedelijke opgave

- Integrale relatie tussen cultuur en ruimtelijke ontwikkeling (Binnenstad en Spoorzone)

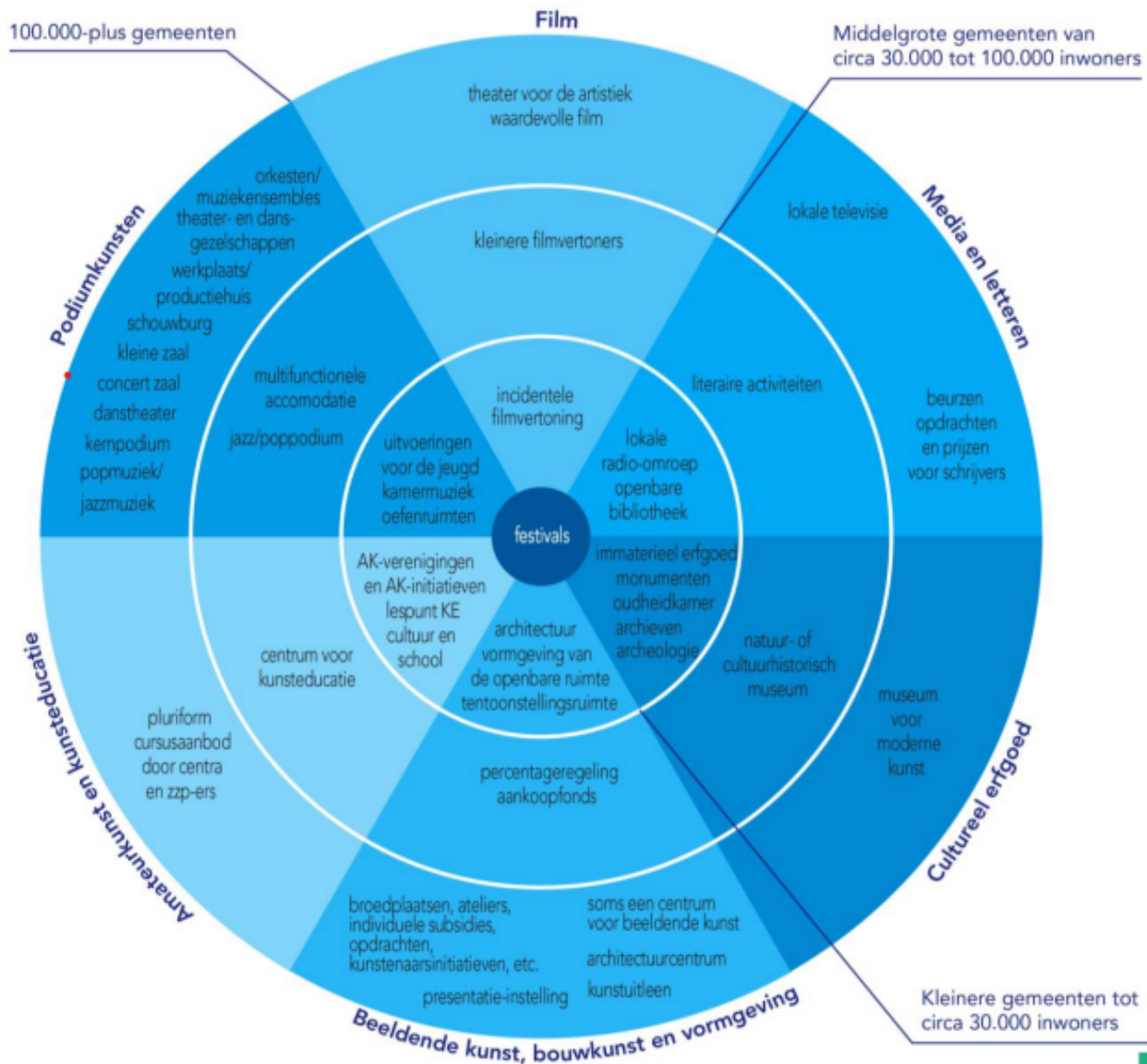
Cultuuropgave

Culturele infrastructuur

Op basis van het Ringenmodel

- Ringenmodel koppelt cultuur aan schaal en regionale rol
- Almelo (75.000 inwoners) richt zich op schaal van 100.000 inwoners
- Nodig volgens ringenmodel:
 - Theater (podiumkunsten en film)
 - Museum (historisch en modern)
 - Poppodium
 - (creatieve) ontmoetingsplekken
- Regionale samenwerking is sleutel tot bereik en complementariteit

Om titel presentatie in te voegen, ga naar tabblad 'Invoegen' > 'Koptekst en voettekst'

Culturele doelgroepen

- Almelo heeft 6 dominante publieksprofielen
- >60% vraagt om betere spreiding, laagdrempeligheid en maatwerk
- Toekomstige groei trekt jonge stedelingen en creatieve professionals
- Culturele infrastructuur moet hierop inspelen met eigentijdse en flexibele voorzieningen

Culturele profielen in Almelo

Profiel	Aandeel	Behoefte
Proevende Buitenwijkers	30%	Avondcultuur, horeca, podiumkunst
Lokale Vrijetijds-genieurs	18%	Dagprogrammering, dichtbij huis
Flanerende Plezierzoekers	11%	Urban culture, visuele expressie
Klassieke Cultuurliefhebbers	10%	Akoestiek, klassieke concerten
Sociale Cultuurhoppers	9%	Laagdrempelig, sociaal aanbod
Actieve Vermaakvangers	8%	Gezinsaanbod, ontspanning

Match en mismatch

- Culturele doelgroepen worden ongelijkmatig bereikt
- Aanbod is versnipperd en mist samenhang
- Twee tekorten volgens het Ringenmodel:
 - Geen volwaardige centrale culturele voorziening met schaal en gedeelde publieksvoorzieningen
 - Beperkte spreiding en zichtbaarheid van kleinschalige, herkenbare cultuurplekken in de wijken

Huisvestingsopgave

Drie culturele clusters

- Almelo kent momenteel drie culturele clusters, elk met eigen logica en ligging:
 - Centrum: Bibliotheek en Stedelijk Museum
 - Elisabethhof: Kaliber Kunstenschool, Theater Hof 88 en Kunsthal Almelo
 - Kolthofsingel: Studio 15 en Metropool
- Clusters verschillen in ontwikkelpotentie en toekomstbestendigheid

Inventarisatie bestaande huisvesting

Organisatie	Bouwkundige staat	Eigendom	Functionele geschiktheid	Gebruiks-intensiteit
Kaliber Kunstenschool	Verouderd, duurzaamheids-opgave; toe aan integrale vernieuwing	Gemeente	Onvoldoende (verouderd en inefficiënt)	Middag – avond
Theater Hof 88		Gemeente	Beperkt, maar gewaardeerde sfeer	Ochtend – middag avond
Kunsthall Almelo	Functioneel beperkt, duurzaamheidsopgave	Gemeente	Onvoldoende (zichtbaarheid, opslag)	Middag
Stedelijk Museum Almelo	Wordt vervangen	Gemeente	n.v.t.	Middag
Bibliotheek Almelo	Goed; sprake van achterstallig onderhoud	Stichting Openbare Bibliotheek Almelo en Theater Hof 88	Goed, centrale functie	Ochtend – middag
Studio15 / Metropool Almelo	Goed	Gemeente	Goed, afgestemd op jongeren	Middag – avond

Centrum

Bibliotheek functioneert goed, Stedelijk Museum verhuist en valt buiten de opgave

Elisabethhof

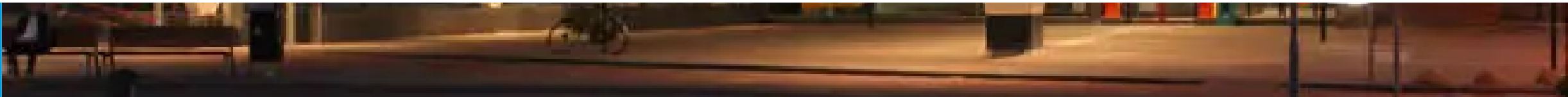
- Kaliber en Kunsthall: ruimtes niet geschikt voor huidige activiteiten
- Theater Hof 88: verouderd maar waardevolle locatie

Kolthofsingel

Studio 15 en Metropool functioneren goed

Stedelijke opgave

SWOT-analyse

Beide gebieden bieden kansen voor cultuur, vanuit een verschillend profiel:

Binnenstad: logisch voor een cultuurkwartier, versterkt functies en leefbaarheid

Spoorzone: plek voor aanvullende functies zoals grote zaal, hybride programmering en tijdelijke installaties

Cruciaal: functies ruimtelijk en programmatisch verbinden

Ontwikkelrichtingen

Ruimtelijke ontwikkelrichting

1 | Kralenketting

Verbinding locaties door openbare ruimte

Verbinding locaties door openbare ruimte

2 | Cultuurkwartier

Geclusterd maar
divers

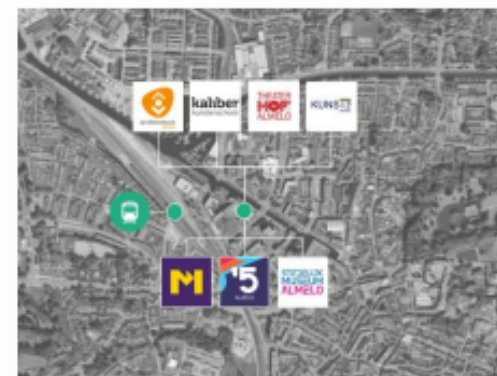
Geclusterd maar divers

3 | Eén cultureel centrum

Alles onder één dak

Alles onder één dak

Afwegingskader

	1 Kralenketting	2 Cultuurkwartier	3 Eén cultureel centrum
	Behoud en versterking bestaande locaties, met evt. nieuwe zaal in Spoorzone	Concentratie culturele instellingen aan stadskade, bundeling van functies in binnenstad	Volledige clustering in voormalig gerechtsgebouw, incl. verhuizing Studio15/Metropool, bibliotheek, en stedelijk museum
Cultuur-opgave	Spreiding blijft behouden; maar samenwerking beperkt	Sterke synergie, zichtbaarheid en samenwerking	Veel potentieel voor samenwerking en bereik
Huisvestings-opgave	Grondige renovatie en inefficiënt ruimtegebruik bij Elisabethhof	Voldoet aan herhuisvestingsopgave, binnenstedelijk complex	Grote schaal met veel logistieke afstemming wegens samenkomst van alle wensen en eisen in één gebouw
Stedelijke opgave	Spreiding sluit aan bij stedelijke structuur, maar mist duidelijke drager in de stad	Versterkt centrum als stedelijke drager	Dreigt werking/aantrekkelijkheid van binnenstad te verzwakken.
Investerings-kosten (relatief)	Gemiddeld – gefaseerde investeringen mogelijk	Gemiddeld tot hoog – afhankelijk van fasering en herontwikkelings-mogelijkheden in huidige panden	Hoog – volledige nieuwbouw/herontwikkeling en integratie nodig
Haalbaarheid	Hoog – stapsgewijs en deels uitvoerbaar binnen bestaande structuren	Gemiddeld – afhankelijk van haalbaarheid stadskade en burgerzaal, afhankelijk van eigendom, kansen huidige leegstand	Laag – veel afhankelijk van technische, juridische en financiële haalbaarheid
Impact	Laag – beperkte synergie en zichtbaarheid	Hoog – sterke stedelijke zichtbaarheid en centrale dynamiek	Middel – versterkt Spoorzone maar verzwakt het hart van de stad.

Conclusies en aanbevelingen

Conclusies

- Almelo kiest bewust voor cultuur als aanjager van vernieuwing, cohesie en identiteit;
- Het culturele veld is actief maar versnipperd en onvoldoende zichtbaar in stad en wijk;
- Jongeren, jonge gezinnen en bewoners met een lagere sociaal-economische status worden te weinig bereikt;
- De huisvesting aan het Elisabethhof is verouderd;
- Instellingen vragen om schaalvergroting en samenwerking op een centrale locatie

Conclusies

- De binnenstad biedt kansen voor een levendig cultuurhart;
- De Spoorzone kan ruimte bieden aan vernieuwende functies;
- Het Cultuurkwartier is de meest strategische ontwikkelrichting;
- Een sterke uitvoeringsorganisatie, met regie en wijkgerichte inzet, is cruciaal voor succes;
- Regionale samenwerking binnen Twente en omliggende regio's versterkt bereik en profiel van Almelo als culturele kernstad

Aanbevelingen

1 | Kies voor het cultuurkwartier

...als ruimtelijk en strategisch ankerpunt in het centrum

2 | Werk het plan uit

...met culturele partners: cultureel programma, stedelijk programma, haalbaarheid, exploitatie

3 | Stel een stads-programmeur aan

...en investeer in cultuur in de wijken met mensen en middelen

4 | Werk actief samen binnen Twente en met omliggende regio's

...voor een gedeeld en aanvullend cultuuraanbod

5 | Benut het kralenkettingmodel

...om bestaande plekken te verbinden in één stedelijk netwerk

Bidboek cultuur in de stedelijke ontwikkeling

Beeldvormend beraad

9 september 2025

